

Ritualer och religiösa högtider

Det här är offlineversionen av *Ritualer och religiösa högtider*. Följ länken för att komma åt ytterligare material som övningar, interaktiva element, filmer med mera.

<https://laromedel.ne.se/material/reader/205/9352>

PAOLO BONA/SHUTTERSTOCK

■ En kvinna offrar blommor till en gudinna i ett tempel i Ubud i Indonesien.

Ord och begrepp

Ordlista: Ritualer och religiösa högtider

Altare är ett slags bord, hylla eller liknande som används inom många religioner, ofta för att offra till en gud.

Astrologi kallas läran om himlakropparnas påverkan på människors personlighet och deras framtid.

Bön innebär att vända sig till och försöka ha kontakt med en gud eller annan högre makt.

Offer innebär i religiösa sammanhang att man överlämnar mat eller gåvor till en gud.

Rit är i sin vanligaste betydelse en religiös eller magisk ceremoni.

Ritual betyder regler eller ordning för en ceremoni eller rit.

Rökelse är ämnen som avger välluktande rök när man bränner dem.

Tempel är en byggnad som används för olika religiösa riter.

Ritualer

Att vara hindu innebär i mångt och mycket att utföra de ritualer som är så viktiga i den indiska traditionen. Ritualerna kan indelas i *frivilliga*, *tillfälliga* och *regelbundna*.

Frivilliga – som sådana räknas pilgrimsresor till någon av Indiens heliga platser – till exempel **Varanasi**, en av **Shivas** heliga städer.

Tillfälliga – till denna grupp hör alla de religiösa riter som markerar livets gång: den första hårklippningen, snörцерemonin *upanayana* (en ceremoni som kan liknas med konfirmationen i den kristna traditionen), äktenskapet och dödsцерemonierna – för att nämna några av dem. Dessa riter skiljer sig en hel del åt beroende på vilken samhällsgrupp man tillhör.

Regelbundna – vardagens religion hör till denna avdelning. Hit hör den gudadyrkan – **puja** – som dagligen sker över hela Indien. Den kan förrättas i tempel såväl som i hem. Men den som utförs hos familjerna spelar den mest betydande rollen inom det andliga livet.

Puja – en stilla tillbedjan

Den kanske viktigaste riten inom hinduismen är **puja**. Den är en kombination av bön med ord och en offerrit. Puja kan vara enkel i det egna hemmet och utföras av vem som helst eller vara mycket komplicerad och utföras i ett tempel av särskilda präster.

Hemmet

I hinduiska hem finns vanligen gudabilder och statyer som står på ett litet altare (*hemaltare* eller *husaltare*) i ett hörn av ett rum. Dessa gudabilder är inte bara bilder av gudarna, utan för en hindu är gudarna själva närvarande i dessa bilder och statyer. Därför är det viktigt att rengöra och vårda dem. Vilka gudar som finns närvarande beror på vilka gudar som personerna som bor i huset tillber. Ofta finns också rökelse och blommor vid altaret som gåvor till gudarna.

MILINDI SHELTE/INDIA TODAY GROUP/GETTY

■ De flesta hinduer har ett eget litet altare i hemmet, som är i fokus vid bön och meditation (puja). På bilden ses ett hemaltare med elefantguden Ganesha i centrum.

Templet

Hinduiska tempel kan vara allt från små enkla minitempel i hemmen till stora historiska byggnadskomplex med rik arkitektur. Det gemensamma för alla tempel är att de anses vara gudarnas boplats, och de är en plats för tillbedjan. Den viktigaste gudomen i ett tempel har den mest centrala platsen och i stora tempel kan det ibland vara svårt att få tillträde till denna innersta heliga plats.

MARINA AND ENRIQUE/FICKR (CC BY-NC-ND 2.0)

■ Templet Virupaksha i södra Indien är från 600-talet. Det är byggt för guden **Shiva**.

I ett hinduiskt tempel finns ofta flera större gudastatyer (vilken gud beror på vems tempel det är). På samma sätt som i hemmen tvättas och kläs gudastatyerna med blommor samt eventuellt även mjölk och smör. Inom hinduismen ses sexualitet som en gudomlig kraft och därför förekommer det också erotiska motiv i den religiösa konsten.

Prästerna och astrologerna

Prästerna kallas brahmaner eller brahminer. De tillhör den samhällsgrupp som har högst status i samhället. Förutom själva gudstjänsten leder de studier av de heliga böckerna. De gör även hembesök hos de tre högsta samhällsgrupperna för att genomföra de ritualer som krävs till exempel när ett barn fötts.

Då ritar de också upp den nyföddes horoskop: stjärnornas och planeternas lägen i födelseögonblicket. Vid senare tillfällen kan de tolka horoskopet och ge råd beträffande barnets framtid.

ZZVET/SHUTTERSTOCK

■ En brahman leder ritualen *aarti* i Varanasi. [Här](#) kan du se ett klipp som visar en aarticeremoni i Varanasi.

Astrologi tillmäts en oerhörd betydelse i Indien. Specialister på området finns det gott om. Det är helt självklart att anlita en sådan när en lämplig make eller hustru ska utses, när tidpunkten för bröllopet ska fastställas, ja även i samband med anställningsansökningar. Enligt astrologin påverkar planeterna och stjärnorna i högsta grad en människas personlighet och livsöde.

Religiösa högtider

Det finns många hinduiska högtider. Vissa av dessa firas av alla hinduer medan andra högtider enbart firas på särskilda platser. En del högtider firas vid olika tillfällen på olika platser i Indien, och det är omöjligt att sammanställa en definitiv festkalender bunden till datum. Några av de största hinduiska högtiderna är Rathayatra, Maha-Shivaratri, Holi, Diwali och Dasara.

MARIUSZ S. JURGIELEWICZ/SHUTTERSTOCK

■ Människor firar Diwali med ljusdekorationer i Mountain View i Kalifornien.

Diwali – ljusens högtid – firas i stora delar av Indien i oktober–november till minne av hur kung Rama återvände till sin hemstad Ayodhya tillsammans med sin älskade Sita som hållits fången av demonkungen Ravana. Diwali är den rätta tiden att starta ett nytt företag. Under högtidligheterna skänker folk presenter till varandra och fyrverkerier avfyras.

Rathayatra är en högtid då guden Krishna (Vishnus avatar) firas och där trästatyer av guden och hans bror och syster dras runt i staden för att tillbes.

Maha-Shivaratri är en fastehögtid som markerar en magisk natt – den stora Shivanatten. Hinduer fastar och är vakna denna natt.

Dasara handlar om hur dharma återställs. I östra Indien firas högtiden till minne av gudinnan Durgas seger över buffeldemonen.

Holi är en nyårsfestival under vilket det gamla året förstörs i elden. En karneval full av upptåg visar hur världen en tid är uppochnervänd innan det nya året föds och allt kommer i ordning igen. Man brukar fira med att kasta färgpulver på varandra. Holi firas på våren.

AJP/SHUTTERSTOCK

■ Människor kastar färgpulver på varandra under Holifestligheterna i Nandgaon. Holi är den största religiösa festivalen i Indien.

Sammanfattning

Ritualer och religiösa högtider

- Ritualer är centrala inom hinduismen och kan delas in i frivilliga, tillfälliga och regelbundna ritualer.
- Den kanske viktigaste riten inom hinduismen är puja, en kombination av bön med ord och en offerrit som kan utföras i ett tempel eller vid ett altare hemma.
- Prästerna kallas brahmaner eller brahminer och tillhör den samhällsgrupp som har högst status i samhället.
- Prästerna leder gudstjänster och studier av de heliga böckerna och gör hembesök för att genomföra ritualer.
- Astrologi spelar stor roll inom hinduismen och prästerna ritar upp och tolkar horoskop.
- Det finns många hinduiska högtider. Vissa av dessa firas av alla hinduer medan andra högtider enbart firas på särskilda platser.

Det här är offlineversionen av *Ritualer och religiösa högtider*. Följ länken för att komma åt ytterligare material som övningar, interaktiva element, filmer med mera.

<https://laromedel.ne.se/material/reader/205/9352>